

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

סוכה עגולה

(ז' ב') (1) **תניא:** אחרים אומרים: סוכה העשויה כשוכך (עגולה) פסולה, לפי שאין לה זוויות (וסוכה דירת קבע בעינן, ראויה להשתמש קבוע, ונראית כבית).

(2) אמר רבי יוחנן: סוכה העשויה ככבשן (עגולה), אם יש בהקיפה כדי לישיב בה עשרים וארבעה בני אדם, כשרה (ודלא כאחרים). ואם לאו, פסולה.

כמאן (בעי רבי יוחנן סוכה גדולה כל כך)? כרבי, דאמר: כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות, פסולה. מכדי, גברא באמתא יתיב, כל שיש בהקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח, בתריסר סגי!

(ח' א') (ושקיל וטרי, ומסיק) אמר ליה רב אסי לרב אשי: לעולם גברא באמתא יתיב, ורבי יוחנן מקום גברי לא קחשיב (בתוך הסוכה, אלא סביבותיה מבחוץ הוא אומר להושיבם). כמה הוו להו תמני סרי (דהא רחבה שישה על שישה), בשיבסר נכי חומשא סגי! היינו דלא דק, ולחומרא לא דק.

רבנן דקיסרי, ואמרי לה דייני דקיסרי אמרי: עיגולא דנפיק מגו ריבועא, ריבועא דנפיק מגו עיגולא, פלגא.

(ח' ב') ולא היא, דהא קחזינן דלא הוי כולי האי.

שיטות הראשונים

שיעור סוכה עגולה: אחרים אוסרים סוכה עגולה, ואוקימנא להו בשיטה, ולית הלכתא כוותיהו, אלא כרבי יוחנן שאמר כשירה, ובלבד שיהא בהיקפה כדי לרבע ארבע אמות על ארבע אמות. ולדידן דקיימא לן דשיעור סוכה שבעה על שבעה, בשיש בה כדי לרבע בתוכה שבעה על שבעה סגי!¹ וכן פסקו רוב ככל הראשונים.² וכן פסק השו"ע.³

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלד)

ב. אם היא עגולה, צריך שיהא בה כדי לרבע שבעה על שבעה.

¹ וכתב רבינו ירוחם ששיעור העיגול, שלושים טפחים פחות שלושה חומשים.

² ובספר האו"ח מצאתי: סוכה עגולה פסולה. וצ"ב.

³ או"ח תרלדב. מקורות: רמב"ם (הל' סוכה ד,ז). סמ"ג (עשין סי' מג, ד"ה סיכך סוכה). רבינו ירוחם (תולדות אדם וחווה נתיב ח, ח"א). אורחות חיים (ח"א, הל' סוכה, אות כב). כלבו (סי' עא). ריא"ז (פסקיו, הלכה א, סעי' יד). האורה (ח"א, סי' צ, הל' סוכה).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

סוכת היוצרים, סוכת גנב"ך ורקב"ש

(ח' ב') אמר רבי לוי משום רבי מאיר: שתי סוכות של יוצרים, זו לפנים מזו,⁴ הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה (לעולם, משום דכל דירתו בה), והחיצונה סוכה (ויוצא בה ידי חובתו), ופטורה מן המזוזה.

(ומקשה) ואמאי (פטורה ממזוזה), תהוי חיצונה כבית שער הפנימית ותתחייב במזוזה.⁵

(ומתרץ) משום דלא קביע.⁶

תנו רבנן: גנב"ך: סוכת גויים, סוכת נשים, סוכת בהמה, סוכת כותים (למ"ד גרי אריות הם, ודינם כגויים), (וכן) סוכה מכל מקום (אפילו פחותה מאלו, כדמפרש לקמן), כשרה. ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה.

מאי כהלכתה? אמר רב חסדא: והוא שעשאה לצל סוכה.

מכל מקום לאתויי מאי? לאתויי סוכת רקב"ש.

דתנו רבנן: סוכת רקב"ש, סוכת רועים, סוכת קייצים (שומרי קציעות, תאנים השטוחות בשדה לייבש), סוכת בורגנין (שומרי העיר), סוכת שומרי פירות, סוכה מכל מקום, כשרה, ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה.

מאי כהלכתה? אמר רב חסדא: והוא שעשאה לצל סוכה.

מכל מקום לאתויי מאי? לאתויי סוכת גנב"ך.

האי תנא דגנב"ך, אלימא ליה גנב"ך משום דקביעי. וקא תנא מכל מקום, לאתויי רקב"ש, דלא קביעי? והאי תנא דרקב"ש אלימא ליה רקב"ש, דבני חיובא נינהו. ותנא מכל מקום לאתויי גנב"ך, דלאו בני חיובא נינהו

שיטות הראשונים

שתי סוכות יוצרים, הפנימית אינה סוכה: רש"י פירש, דאע"ג דלא בעינן סוכה לשם חג,⁸ הכא אינה סוכה, דלא מינכרא מילתא דלשם סוכה הוא דר בו, דהא כל ימות השנה דייר התם, ורוב תשמישו וסעודתו ושינתו שם. ור"ן וריטב"א כתבו שאינה סוכה משום דעבידא לדירה, והויא לה כבית, ואיכא משום 'תעשה ולא מן העשוי'.⁹ והרמב"ם השמיטו. והשו"ע כתב כרש"י.¹⁰

⁴ כך היה דרך של יוצרי כלי חרס בימיהן, עושין להם שתי סוכות זו לפנים מזו, בפנימית הוא דר ומצניע קדרותיו, ובחיצונה הוא עושה מלאכתו, ומוציא קדרותיו למכור. רש"י.

⁵ דקיימא לן במנחות בהקומץ רבה (ל"ג ב') דחייב במזוזה מדרבנן בית שער שלפני הבית. רש"י.

⁶ לא זו ולא זו דבר קבוע, ואין הפנימית חשובה להיות לה בית שער. רש"י.

⁷ פעמים רועין כאן ופעמים רועין כאן כשאכלו את המרעה, וכן קייצים, כשיבשו הולכין להם וסותרין סוכתן.

⁸ דהא כבית הלל קיימא לן, דמכשרי סוכה ישנה במתניתין (ט' א'). רש"י.

⁹ כלומר ולא מן העשוי מכבר שלא לשם צל אלא לאוצר או לדירה.

¹⁰ או"ח תרל"ב. וכתב המשנ"ב (ס"ק ח) שאם מגביה הסכך, וחוזר ומניחו לשם סוכה, כשירה. עוד כתב (ס"ק ט) שחידוש בעלמא לא מהני בזה. מקורות: ר"ן (ד א ברי"ף, ד"ה שתי סוכות). ריטב"א (ח' ב', ד"ה א"ר לוי).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

תהוי חיצונה כבית שער הפנימית ותתחייב במזוזה? משום דלא קביע: רש"י פירש, לא זו ולא זו דבר קבוע, ואין הפנימית חשובה להיות לה בית שער. והרמב"ם כתב "שתי סכות שליוצרין זו לפנים מזו - החיצונה פטורה מן המזוזה, מפני שאינה קבועה." והשיגו הראב"ד, אף הפנימית אין לה קבע.¹¹

והוא שעשאה לצל סוכה: רש"י פירש, שמוסככת יפה, דמוכחא מלתא שעשייתה הראשונה לצל היתה, ולא לצניעות בעלמא.¹² ורבינו תם פירש, שעשאה לצל, ולא מעובה להגן מן המטר. והשו"ע סתם, והוא שתהיה עשויה לצל. ועוד פסק שמעובה כמין בית, כשירה.¹³

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלה)

א. סכה, אף על פי שלא נעשית לשם מצוה, כשרה; והוא שתהיה עשויה לצל, כגון סכת גויים, נשים, בהמה, כותיים, רועים, קיצים, ברגנין, שומרי שדות; אבל סכה שנעשית מאליה, פסולה, לפי שלא נעשית לצל...

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלו)

ב. יוצר כלי חרש שיש לו ב' סכות זו לפנים מזו ועושה קדרותיו בפנימית ומוכרם בחיצונה, הפנימית אינו יוצא בה ידי סכה כיון שהיא דירתו כל השנה אינו נפר שדר בה לשם מצוה; והחיצונה יוצא בה, שהרי אינו דר בה כל השנה.

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלא)

ג. ... היתה מעובה כמין בית, אף על פי שאין הכוכבים נראים מתוכה, כשרה.

¹¹ ראה הכסף משנה. מקורות: רמב"ם וראב"ד (הל' מזוזה ו, ט).

¹² דאע"ג דסוכה לשם חג לא בעינן, לשם סוכה בעינן! ולצל הוא דמיקריא סוכה, שסוככת מן החורב. רש"י.

¹³ או"ח תרלה, א; תרלא, ג. והמשנ"ב (תרלה, ס"ק א) ביאר דבריו על פי רש"י, דבא לאפוקי אם עושה אותה לצניעות. מקורות: ר"ת (הו"ד ברא"ש). רא"ש (סי' יב). וראה עוד בהרחבה להלן, כ"ב ב', סוגיית 'סוכה המעובה כמין בית'.